

А.С. Пушкин

ПРИКАЗКИ

Народна младеж

АЛЕКСАНДЪР ПУШКИН

ПРИКАЗКИ

Превод: Младен Исаев

chitanka.info

Пленителни са приказките за деца на великия руски поет Александър Сергеевич Пушкин. Вземете която искате от тях — всяка ще ви разкрие един чудесен свят.

Четири приказки, включени в тази книга, са изпълнени с дълбока мъдрост и красота. Да се претвори на български език този чудесен свят от Пушкиновите приказки, е много трудно. Постарах се, доколкото бе възможно, да предам на нашия роден език поне приблизително това голяма литературно богатство.

Сега за първи път на български език Пушкиновите приказки излизат в луксозно издание с илюстрациите на бележития съветски художник Владимир Михайлович Конашевич. Нарисувани с голямо майсторство, близки до руския народен бит, те ще помогнат на малките български читатели да навлязат още по-дълбоко във вълшебния свят на Пушкиновите приказки.

Младен Исаев

ПРИКАЗКА ЗА ЦАР САЛТАН, ЗА НЕГОВИЯ СИН, СЛАВНИЯ И СИЛЕН КНЯЗ ГВИДОН САЛТАНОВИЧ И ЗА ПРЕКРАСНАТА КНЯГИНЯ ЛЕБЕД

Три девици у дома
прели в късната тъма.
„Ако бих била царица —
рекла първата девица, —
нагостила бих с обяд
целия покръстен свят.“
„Ако бих била царица —
рекла нейната сестрица, —
бих могла да изтъка плат —
света да облека.“
„Ако бих била царица —
рекла третата сестрица, —
аз на царя мил и драг
бих родила син юнак.“

Рекла само и в тъмата
леко скръцнала вратата,
влязъл там самият цар,
на страната господар.
Спрял отвънка зад стобора,
той подслушал разговора
и харесал — тъй добра —
царят третата сестра.
„Здрасти, хубава девице —
рекъл той, — бъди царица
и юнак ми ти роди,

щом септември захлади.
А пък вие, гълъбици,
двете с вашата сестрица
от дома си подреден
хайде тръгвайте след мен:
първата ще е готвачка,
втората ще е тъкачка.“

Трите с царя хубавец
влезли в чудния дворец.
И преди да се стъмнило,
се извършило венчило.
Седнал царят най-подир
със царицата на пир.
После на легло богато
от кост слонова и злато
легнали за първи път
младоженците да спят.
А готвачката бесняла,
с плач тъкачката лудяла
в люта завист и злина
срещу царската жена.
А царицата чудесна,
без да чака, син понесла
в тая нощна тишина.

А била тогаз война.
Цар Салтан с врага воювал —
яхнал кон и се сбогувал,
рекъл да се пази тя
и да помни любовта.
Докато се биел люто
надалеч в поле прочуто,
срок дошъл да има син;
той родил се цял аршин.
Бдяла майката царица
като над орле орлица;

на честития баща
с конник пратила вестта.
А сестрите във палата
с Бабариха — злата сватя,
за да ѝ напакостят,
рекли конника да спрат;
друг изпратили с такова
хитро съчинено слово:
„От царицата добра
нямаш син, ни дъщеря,
нито жаба, ни мишленце,
а невиджано зверенце“.

Чул от конника вестта
слисаният цар баща
и едва в гнева си бесен
пратеника не обесил;
но след малко се смилил
и в двореца наредил:
„Да се чака възвращение
и законното решение.“

Конникът със грамота
се завърнал сутринта.
А сестрите във палата
с Бабариха — злата сватя,
рекли да го оберат;
почнали да го поят,
чантата му те окрали,
друга заповед му дали —
конникът, туй не разбрал,
тази заповед предал:
„Заповядва строго царя
на придворните боляри
в миг царицата с плода
да захвърлят вдън вода.“
Натъжените боляри

за царицата скърбяли
и за малкото дете —
влезли в спалнята им те.
Обявили с пълна вяра
волята на господаря,
чели указа на глас.
И царицата завчас
със сина ведно сложили
в бъчва и я насмолили,
пуснали я в океана
заповед уж на Салтана.

В синя вис блестят звездите,
в морска шир бучат вълните;
облак по небе лети,
бъчва по море кънти.
Вътре тъжната царица
сълзи лей като вдовица;
а синът расте, расте
не със дни, а с часове.
Нощ. Царицата все плаче...
А синът вълна подкача:
„Вълна моя, ти вълна!
Ти, която в тишина
плискаш, дето си желаеш,
с морските скали играеш,
потопяваш брегове,
носиш лодки, ветрове —
не погубвай ни, послушай,
изхвърли ни ти на суша!“
Чула волната вълна,
върху бряг във светлина
бъчвата изнесла леко
и отлитнала далеко.
Тъй, спасили се от смърт,
сетили те земна твърд.
Кой оттук ще ги избави?

Бог няма ще ги остави?
На нозе синът стоял,
в дъното глава опрял,
понапънал се и ето. —
„Как прозорец към небето
да отворя?“ — промълвил,
с удар дъното пробил.

Дишали сега на воля;
гледат — хълм, морето долу,
а на хълма извисен
люшка клони дъб зелен.
Мисли си синът: вечеря
аз ще трябва да намеря.
От дъба откъртил прът
и на лък го свил синът,
свилен шнур свалил от кръста
и лъка увил чевръсто.
от тръстика взел стрела,
остра, зла като игла,
и потеглил през долина
той, на лов в морето синьо.

Щом брега достигнал той,
чул отблизо стон и вой...
Цялото море ревяло;
нещо лошо се видяло:
лебед пляска със крила,
ястреб гони го — стрела;
плиска лебедът водата,
мъти я, плющи с крилата...
Ястребът със клюн студен
го кълве окървавен...
Но стрелата в миг извила
и се в ястреба забила —
кърви ястребът пролял
и ловецът млад се спрял;

гледа: ястребът се дави,
но не птичи вик издава.
Лебедът натам снове,
злия хищник той кълве,
бърза с гибелта му близка,
дави го, с крила го плиска —
на ловеца млад и мил
той по руски промълвил:
„Ти си, княже, мой спасител,
мой юначен избавител,
не скърби, че зарад мен
ще гладуваш някой ден;
че морето взе стрелата,
че те сполетя бедата.
Аз ще ти благодаря
и с добро ще те даря:
ти спаси не лебед-птица,
а с живот дари девица,
и не ястреб стрелна ти,
а магьосник усмърти.
Няма век да те забравя.
Ще ме найдеш вред такава;
време е да си вървиш,
не тъжи, легни да спиш.“

Литнал този лебед-птица,
а пък майката царица
и синът ѝ този път
гладни легнали да спят.
В миг синът отворил зори,
гледа — блеснали простори,
от почуда слисан, ням,
той съгледал град голям,
чуден град, стени зъбчати,
зад стените — ред палати,
черкви приказни отвъд
с златни куполи блестят.

Той царицата събудил,
ахнала тя с глас зачуден!
Рекъл той: „Изглежда май
с нас си лебедът играй.“

Двама към града поели.
Мигом зад стените бели
там отвред като насън
проехтял камбанен звън.
Цял град се към тях отправил,
хор черковен бога славил;
в пищно злато заблестял,
срещнал ги дворецът цял;
всички ги възвеличават
и момчето обвенчават
с шапка княжеска във дар —
да им бъде главатар.
В своята столица-зорница
в сговор с майката царица
седнал той на княжи трон
с ново име: княз Гвидон.

Вятър над море лудува,
гони корабче да плува;
то вълна подир вълна
пори с вдигнати платна.
А моряци удивени,
на палубата стълпени,
виждат острова познат
и наяве — чуден свят:
град с кубета златоглави,
пристан с каменна застава.
В залп оръдия гърмят,
искат кораба да спрат.
Слизат гостите по моста;
кани ги Гвидон на гости,
дава им разкошен пир

и ги пита най-подир:
към кои страни пътуват
и с какво в света търгуват.
Казват те на княза млад:
„Ний обходихме цял свят
и търгувахме сред бури
с чудни кожи от самури;
час настана да вървим,
все на изток да държим
покрай острова Буяна,
в царството на цар Салтана...“
Князът рекъл им тогаз:
„Господа, на добър час,
през морета, океани
навестете цар Салтана
и сторете му поклон.“
Тръгнали, а княз Гвидон
гледа със тъга в душата
как се губят в далнината.
В океана засиял
вижда — плува лебед бял.
„О, здравей, мой княз прекрасен!
Днес защо стоиш безгласен,
смръщен като ден мъглив?“ —
пита лебедът красив.
Князът тъжно отговаря:
„Скръб-печал ме днес изгаря:
там баща си в близък час
бих желал да видя аз.“
Рекъл лебедът тогава:
„Искаш ли да те отправя
с кораба по тез вълни?
На комар се превърни.“
Махнал лебедът с крилата
и разплискал с шум водата,
а от пръски, за беда,
князът станал вир-вода.

И докато се обърнал,
в миг се на комар превърнал,
зажужукал, полетял,
стигнал кораба и спрял,
край моряшката дружина
скрил се в малка цепнатина.

Вятър весело шепти,
волно корабът лети
покрай острова Буяна,
към брега на цар Салтана
и желаната страна
вижда се в далечина.
Слизат гостите по моста;
кани ги Салтан на гости;
с тях в разкошния дворец
влиза нашият храбрец.
Гледа: целият в позлата,
цар Салтан седи в палата
на престола украсен,
в тъжни мисли потопен;
а сестрите пременени
с Бабариха натъкмена
все до трона му седят
и в очите го следят.
Царят гостите тогава
на трапеза настанява;
пита: „Как сте, господа?
Дълго ли сте по вода?
Зло, добро ли преживяхте?
Чудеса какви видяхте?“
Рекли: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят;
нищо лошо зад морето,
има чудо под небето:
стръмен остров, пуст и див,
там стърчеше мълчалив,

и пустинен, и сиротен,
и на него — дъб самотен;
а на острова сега
нов град има на брега
със дворци и черкви златни
и градини необятни;
там владее княз Гвидон,
той изпраща ти поклон.“
Цар Салтан се удивява:
„Ако е живот и здраве,
острова ще посетя,
княз Гвидон ще навестя.“
А сестрите във палата
рекли с хитрата си сватя —
да не види царят жив
нивга острова красив.
„Нещо странно май че става —
смигнала за миг лукаво
тук готвачката с очи, —
град в морето да стърчи!
Знай, шуми елха в гората,
катеричка под елхата
чудни песнички реди,
гризе орехи, седи,
но не прости и чепати,
а с черупчици от злато,
с ядчици от изумруд —
туй е чуден кът нечут.“
Цар Салтан се удивява,
а комарът се вбесява
и в окото с тънък вой
жилнал злата леля той.
В миг сестрата пребледняла,
и с окото ослепяла.
Хукнали те наведнъж,
викнали: „Комара дръж!
Ах, мушице ти проклета,

ще ти счупим ний крилете!“
Той, изпълнил своя дял,
през морето полетял.

Князът пак е край морето,
гледа той води разлети,
от вълните в буен бяг
лебедът изплувал пак.
„О, здравей, мой княз прекрасен!
Днес защо си пак нещастен,
смръщен като ден мъглив?“ —
пита лебедът красив.
Княз Гвидон му отговаря:
„Скръб-печал ме пак изгаря:
чудно чудо закопнял —
да го имам бих желал.
Имало елха в гората,
катеричка под елхата
чудни песнички реди,
гризе орехи, седи,
но не прости и чепати,
а с черупчици от злато,
бисер-ядчици валят.
лъже може би светът.“
Рекъл лебедът на княза:
„Вярно е, що се разказва:
чудото познавам аз;
сига си тъжил, мой княз;
наред вярната ни дружба
с радост ще ти бъда в служба.“
С бодра мисъл на ума
тръгнал князът към дома;
Там в градината широка
вижда на елха висока
катеричка — красота,
златен орех гризе тя,
бисерчета вади, хрупка.

Сбира златните черупки,
купчинки реди от тях,
пее, свирка си без страх
от събралите се хора
във градината и двора.
Княз Гвидон се изумил
и доволен промълвил:
„Ех, на лебеда сърцето
с радост да дари небето.“
И издигнал княз Гвидон
в двора си кристален дом,
катеричката поставил,
даже писар не забравил —
орехите да брои,
златото да удвои.

Вятър по море лудува,
гони корабче да плува,
то вълна подир вълна
пори с вдигнати платна
покрай остров изумруден
край града голям и чуден;
в залп оръдия гърмят,
искат кораба да спрат.
Слизат гостите по моста,
кани ги Гвидон на гости,
дава им разкошен пир
и ги пита най-подир:
към кои страни пътуват
и с какво сега търгуват?
Рекли: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят
и търгувахме богато
със жребци от Дон — за злато,
да вървим настана час —
дълъг път лежи пред нас:
покрай острова Буяна

в царството на цар Салтана.“
Князът рекъл им тогаз:
„Господа, на добър час,
през морета, океани
навестете цар Салтана
и кажете: Цар Гвидон
с обич праща му поклон.“

Гостите се поклонили,
в път поели с нови сили.
Княз Гвидон се срещнал пак
с лебеда на оня бряг.
Моли князът: пак душата
му копней за далнината...
Лебедът си замълчал,
само с пръски го облял.
И докато се обърнал,
князът се в муха превърнал,
стигнал кораба и спрял,
в пукнатината се сврял.

Вятър весело шепти,
волно корабът лети
покрай острова Буяна,
към брега на цар Салтана
и желаната страна
вижда се в далечина.
Слизат гостите по моста,
кани ги Салтан на гости,
с тях в красивия дворец
влиза нашият храбрец.
Гледа: целият в позлата,
цар Салтан седи в палата
на престола украсен,
в тъжни мисли потопен.
А сестрите във палата
с Бабариха — злата сватя,

все до трона му седят,
като жаби зли слухтят.
Царят гостите тогава
на трапеза настанява,
пита: „Как сте, господа?
Дълго ли сте по вода?
Зло, добро ли преживяхте?
Чудеса какви видяхте?“
Рекли: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят;
нищо лошо зад морето,
чудо има под небето:
остров има там богат
и на него — дивен град
със дворци и черкви златни
и градини необятни;
там елха се зеленей
и кристален дом светлей —
дом на катеричка жива,
и каква е закачлива!
Пее песнички цял ден,
гризе орехи весден,
но не прости и чепати,
а с черупчици от злато,
ядки-бисери блестят,
а слуги отвред следят,
вършат й услуги много,
писар отбелязва строго
всеки орех, счупен днес;
стражи й отдават чест.
Леят златото в монети
и ги пращат зад морето,
а девойки с честен труд
сипват в бъчви изумруд.
Там са хората богати,
няма хижи, а палати;
там владее княз Гвидон,

той изпраща ти поклон.“
Цар Салтан се удивява:
„Ако е живот и здраве,
острова ще посетя,
княз Гвидон ще навестя.“
А сестрите във палата
рекли с хитрата си сватя —
да не види царят жив
нивга острова красив.
И тъкачката тогава
се усмихнала лукаво:
„Що за чудо? И какво —
катеричка на дърво
златни орехчета хрупа,
бисерни черупки трупа;
туй не ни учудва нас —
друго чудо зная аз:
закипи морето диво
и надигне се бурливо,
и когато с вой и бяг
то достигне стръмен бяг,
шумно се разсипе в мрака —
тридесет и три юнака,
цели в брони, слизат там,
във очите с ясен плам,
всички хубави и смели,
едри, млади, обгорели,
юначините отбор
с главатаря Черномор.
Нека кажем справедливо:
туй е чудо най-красиво!“
Замълчали всички тук,
никой не отронил звук.
Цар Салтан се удивява,
княз Гвидон се разгневява
и на левия гледец
кацнал нашият храбрец,

лелята му пребледняла
и с окото ослепяла;
закрещели изведнъж:
„Догони го, хващай, дръж!...
Ах, почакай ти; проклето...“
През прозорец неусетно
князът тихо се проврял,
над морето полетял.

Князът край морето скита,
гледа — сини са водите
и сред буйния им бяг
лебедът изплувал пак.
„О, здравей, мой княз прекрасен!
Днес защо си пак нещастен,
смръщен като ден мъглив?“ —
пита лебедът красив.
Княз Гвидон му отговаря:
„Скръб-печал ме пак изгаря
чудно чудо закопнял,
да го имам бих желал.“
„Де е чудото красиво?“
„Някъде море бурливо
вдигало се с вой и бяг,
удряло пустинен бряг;
и разсипе ли се в мрака,
тридесет и три юнака
слизали тогава там —
във очите с ясен плам,
всички хубави и смели,
едри, млади, обгорели,
юначините отбор
с главатаря Черномор.“
Рекъл лебедът тогава:
„Туй ли, княже, те смущава?
Не тъжи, мой мили княз,
чудото познавам аз.

Храбреците във водата
всички са ми родни братя.
Не тъгувай, а тръгни,
гости братя посрещни.“

Князът тръгнал, скръб забравил,
на балкона се изправил,
дълго гледал: изведнъж
цялото море надлъж
шибнало скалата яка,
тридесет и три юнака
в светли брони идат там —
във очите с ясен плам
идат храбреци строени,
вождът с къдри посребрени
и със бялата брада
ги предвожда към града.
Слиза княз Гвидон отгоре,
среща гостите на двора.
И сред княжеския двор
му говори Черномор:
„Лебедът при теб в палата
със заръка ни изпрати:
в твоя славен град да бдим,
нощна стража да стоим.
С тебе ще сме постоянно,
ще излизаме тук рано
от бучащите вълни
върху твоите стени.
Скоро пак града ще зърнем.
Днес в морето ще се върнем —
тежко дишаме навън.“
И градът потънал в сън.

Вятър по море лудува,
гони корабче да плува;
то вълна подир вълна

пори с вдигнати платна
покрай остров изумруден,
край града голям и чуден;
в залп оръдия гърмят,
искат кораба да спрат.
Слизат гостите по моста,
кани ги Гвидон на гости,
дава им разкошен пир
и ги пита най-подир:
към кои страни пътуват
и с какво в света търгуват?
Казват: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят,
там продавахме стомана,
злато и сребро ковано,
да вървим настана час —
дълъг път лежи пред нас
покрай острова Буяна,
в царството на цар Салтана.“
Князът рекъл им тогаз:
„Господа, на добър час!
През морета, океани
навестете цар Салтана
и кажете: княз Гвидон
с обич праща му поклон.“

Гостите се поклонили,
в път поели с нови сили.
Княз Гвидон се срещнал
пак с лебеда на оня бряг.
Моли князът: пак душата
му копней за далнината...
Лебедът си замълчал,
само с пръски го облял.
И докато се обърнал,
князът се в пчела превърнал.
Зажужукал, полетял,

чак на кораба се спрял,
тихо този юначина
скрил се в малка пукнатина.

Вятър весело шепти,
волно корабът лети
покрай острова Буяна,
в царството на цар Салтана
и желаната страна
вижда се в далечина.

Слизат гостите по моста,
кани ги Салтан на гости,
с тях в красивия дворец
влиза нашият храбрец.

Гледа: целият в позлата,
цар Салтан седи в палата
на престола позлатен,
в тъжни мисли потопен.

А сестрите — до краката
с Бабариха — злата сватя,
все край царя се въртят,
с четири очи следят.

Царят гостите тогава
на трапеза настанява;
пита: „Как сте, господа?
Дълго ли сте по вода?
Зло, добро ли преживяхте?
Чудеса какви видяхте?“

Рекли: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят,
нищо лошо зад морето;
чудо има под небето:
остров има там богат
и на него — дивен град;
всеки ден там става чудо:
закипи морето лудо
и когато с вой и бяг

то достигне оня бряг
и се спре в стената яка,
тридесет и три юнака,
цели в броня, слизат там —
във очите с ясен плам,
всички хубави и смели,
едри, млади, обгорели,
юначини са отбор;
главатарят Черномор
с тях излиза от водата,
в строй ги води към палата,
та над острова да бдят,
нощна стража да стоят —
няма стража по-надеждна,
храбра, вярна и прилежна.
Там владее княз Гвидон,
той изпраща ти поклон.“
Цар Салтан се удивява:
„Ако е живот и здраве,
острова ще посетя,
княз Гвидон ще навестя.“
Млъкнали сестрите лихи,
само сватя Бабариха
се усмихнала едва:
„Що за чудо е това?
Хора идват от морето,
пазят нощем бреговете!
Истина или лъжа —
на мълвата не държа.
Има чудо по-красиво.
Носи се мълва правдива
за царкиня във света
със вълшебна красота —
денем слънце затъмнява,
нощем всичко озарява,
в къдрите ѝ месец грей,
на чело звезда светлей,

със походка величава
на паун наподобява;
а щом дума промълви,
сякаш ручей ромоли.
И което си е право —
туй се чудо вредом слави.“
Замълчали всички тук,
никой не отронил звук.
Цар Салтан се удивява,
княз Гвидон се разгневява,
ала в миг я съжалил —
бабата не ослепил;
зажужукал из палата,
кацнал на носа на сватя,
острото си жило впил,
та мехур се появил.
Пак се вдигнала тревога;
„Помогнете ни, за бога!
Караул! Гони, гони
и проклетника хвани...
Ах, почакай ти, проклето...“
През прозорец неусетно
князът тихо се проврял,
над морето полетял.

Князът край морето скита,
гледа — сини са водите;
и сред буйния им бяг
лебедът изплувал пак.
„О, здравей, мой княз прекрасен!
За какво си пак нещастен,
смръщен като ден мъглив?“ —
пита лебедът красив.
Княз Гвидон му отговаря:
„Скръб-печал ме пак изгаря:
хора женят се у нас,
а неженен ходя аз.“

„На коя се, княже, спираш
и я за жена избираш?“
„Казват: имало в света
днес царкиня — красота:
денем слънце затъмнява,
нощем всичко озарява,
в къдрите ѝ месец грей,
на чело звезда светлей,
със походка величава
на паун наподобява,
а щом дума промълви,
сякаш ручей ромоли.
Истина ли е, що казват?“
Чакал отговора князът.
Лебедът замислен бил,
помълчал и промълвил:
„Да, в света живеј девица,
ала не е ръкавица —
от ръка да я свалиш,
след като я подържиш.
Чуй един съвет от мене:
помисли си непременно,
щом се тя при теб вести,
да не се разкаеш ти.“
Князът с клетва уверява —
време е да се венчава,
той е всичко преценил
и е истински решил;
та дори готов е страстно
за царкинята прекрасна
да отиде тия дни
пеш зад триста планини.
Лебедът въздъхнал леко:
„Но защо така далеко?
Тя е близко в тоя час,
знай — царкинята съм аз.“
Плеснал лебедът с крилата,

литнал волно над водата,
спуснал се на оня бряг
сред цветя и храсталак,
тръснал мокра перушина
и превърнал се в царкиня:
в къдрите ѝ месец грей,
на чело звезда светлей,
със походка величава
на паун наподобява;
а щом дума промълви,
сякаш ручей ромоли.
Князът нежно я прегръща,
към двореца се завръща
да зарадва сред покой
милата си майка той.
Князът паднал на колене:
„Моя майчице рождена!
Аз избрах жена добра,
а на тебе — дъщеря.
Молим твоего разрешение,
майчино благословение —
дай ни своя благослов
да живеем във любов,“
Над главите им покорни
със икона чудотворна
тя и плаче, и реди:
„Бог над вас, деца, да бди!“
Князът дълго се не бавил,
сватба бляскава направил;
заживели в обич те
и очаквали дете.

Вятър по море лудува,
гони корабче да плува;
то вълна подир вълна
пори с вдигнати платна
покрай остров изумруден,

край града голям и чуден;
в залп оръдия гърмят,
искат кораба да спрат.
Слизат гостите по моста.
Кани ги Гвидон на гости,
дава им разкошен пир
и ги пита най-подир:
към кои страни пътуват
и с какво в света търгуват?
Казват: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят,
с забранени стоки — злато,
ний търгувахме богато;
час настана да вървим,
все на изток да държим
покрай острова Буяна,
в царството на цар Салтана.“
Князът рекъл: „Господа,
път приятен по вода
през морета, океани
в царството на цар Салтана;
там на своя господар
припомнете, че е дал
дума да ни посещава,
а пък все не се вестява —
и предайте му поклон.“
Тръгнаха, а княз Гвидон
днес останал у дома си,
не напуснал той жена си.

Вятър весело шепти,
волно корабът лети
покрай острова Буяна,
в царството на цар Салтана,
и желаната страна
вижда се в далечина.
Слизат гостите по моста.

Кани ги Салтан на гости.
Гледат: в златния дворец
цар Салтан седи с венец,
а сестрите във палата
с Бабариха — злата сватя,
все край царя се въртят,
с четири очи следят.
Царят гостите тогава
на трапеза настанява,
пита: „Как сте, господа?
Дълго ли сте по вода?
Зло, добро ли преживяхте?
Чудеса какви видяхте?“
Рекли: „С кораба крилат
ний обходихме цял свят;
нищо лошо зад морето,
има чудо под небето:
остров стръмен и богат
и на него — чуден град
със дворци и черкви златни
и градини необятни;
там елха се зеленей
и кристален дом светлей —
дом на катеричка жива,
и каква е закачлива!
Пее песнички цял ден,
гризе орехи весден,
но не прости и чепати,
а с черупчици от злато,
ядки бисерни блестят,
а слуги отвред следят,
Зърнахме и друго чудо:
закипи морето лудо
и когато с вой и бряг
то достигне оня бряг
и облей скалата яка,
тридесет и три юнака

в златни брони слизат там —
във очите с ясен плам,
всички хубави и смели,
едри, млади, обгорели,
юначините отбор
с главатаря Черномор.
Няма стража по-надеждна,
по-безстрашна и прилежна.
Князът има си жена,
дивна като светлина,
денем слънце затъмнява,
нощем всичко озарява;
в къдрите ѝ месец грей,
на чело звезда светлей.
Княз Гвидон там управлява,
всичко живо го прославя;
той изпраца ти поклон
и упреква те Гвидон:
«Гост да ни е обещава,
а пък все не се вестява.»“

Царят тук не изтърпял,
заповед за път издал.
А сестрите във палата
рекли с хитрата си сватя:
да не види царят жив
нивга острова красив.
Цар Салтан се не предава
и за миг ги усмирява:
„Цар ли съм или дете?“
Плахо замълчали те.
„Днес потеглям!“ —
с крак той тропнал
и вратата шумно хлопнал.

От прозореца следи
князът сините води:

те са тихи, не бушуват,
само леко се вълнуват,
под безоблачния свод
се показва чуден флот:
пори волно океана
флотата на цар Салтана.
Скочил княз Гвидон за миг,
рекъл с гръмогласен вик:
„Родна майчице — награда!
Ти, княгино моя млада!
Погледнете: хей оттам
иде татко ми насам!“
Флотът към брега приижда,
князът през тръбата вижда:
царят в кораба богат
гледа приказния град;
с него са сестрите лихи,
с него е и Бабариха,
те се чудят до една
на незнайната страна.
В миг топове загърмели
и камбани проехтели.
Слязъл на брега Гвидон,
срещнал татко си с поклон,
срещнал и сестрите лихи
с злата сватя Бабариха;
с царя към града вървял,
нито дума не мълвял.

Всички влизат във палата:
в златни брони пред вратата
царят вижда храбреци —
тридесет и три момци,
всички хубави и смели,
едри, млади, обгорели
юначините отбор
с главатаря Черномор.

Влязъл царят в ширни двори:
под елха съгледал горе —
катеричка песен пей,
гризе орех, клон люлей,
вади бисери самичка
и ги пуца във торбичка;
дворът в светлия палат
с златни люспи бил посят.
Гостите поглеждат с ласка
към княгинята прекрасна:
в къдрите ѝ месец грей,
на чело звезда светлей;
със походка величава
на паун наподобява;
и свекърва си така
води нежно под ръка...
Царят в миг познал жена си,
буйна радост го понася.
Изведнъж дъхът му спрял.
Царят в сълзи се облял.
Той прегърнал си жената
и синчето, и снахата,
седнали те най-подир
и започнал весел пир.
А сестрите във палата
с Бабариха — злата сватя,
го ударили на бяг;
ала ги довели пак.
Всичко сторено признали,
каели се и ридали;
царят, весел този път,
пуснал ги да си вървят.
През деня гуляли, пили,
после в сън се потопили.
С пиво, мед и аз гулях,
но едва мустак допрях.

ПРИКАЗКА ЗА РИБАРЯ И ЗЛАТНАТА РИБКА

Живял дядо със своята баба
край морето синьо и дълбоко;
те живели в схлупена къщурка
цели тридесет и три години.
Старецът ловял със мрежа риба,
бабата си прела своята прежда.
Хвърлил той веднъж в морето
мрежата си, но загребал тиня.
Втори път си мрежата разгънал —
тя попаднала на водорасли.
Трети път си мрежата разгънал
и извадил от водата рибка,
но не като другите, а златна.
Молела се тая златна рибка
и с човешки думи промълвила:
„Я пусни ме, дядо, пак в морето,
ще ти заплатя безценен откуп:
ще ти дам каквото пожелаеш.“
Старецът, учуден, се изплашил:
толкова години рибарувал,
не бил чувал риба да говори.
Пуснал дядо тази златна рибка,
пуснал я и галено ѝ рекъл:
„Хайде сбогом, моя златна рибке!
Твоят откуп мене ми не трябва;
в синьото море си поминувай,
в синьото море на воля плувай.“

Старецът при бабата се върнал,
казал ѝ за станалото чудо:

„Днеска улових чудесна рибка,
златна рибка, не обикновена;
тя по нашенски ми проговори,
да я пусна във морето ме помоли,
откуп скъп ми рибката предложи:
даваше ми що си пожелаля.
Откупа ѝ не посмях да взема;
в синьото море аз пак я върнах.“
Бабата подхванала старика:
„Глупав си като трева острика!
Не си взел от рибката ти откуп.
Да бе взел поне едно корито,
нашето е цялото пробито.“

Той при синьото море се върнал;
гледа — то се леко разлюляло.
Взел да вика златната си рибка;
тя изплувала и го запитва:
„Ти какво тъдява дириш, старче?“
Старецът с поклон ѝ отговорил:
„Пожали ме, златна господарке,
страшно ме нахока мойта баба,
кара ми се, мира ми не дава:
трябвало ѝ новичко корито,
нашето било съвсем пробито.“
Рибката му казала тогава:
„Не тъгувай, иди си със здраве,
тя корито ново вече има.“

Старецът при бабата се върнал,
гледа — новото корито в къщи.
Бабата му креснала по-люто:
„Ах ти, глупчо, тиква изкуфяла!
Само туй корито ли измоли?
Каква полза само от корито?
Пак при рибката иди, глупако,
поклони се, измоли ни къща.“

Той при синьото море се върнал
(синьото море шумяло мътно).
Взел да вика златната си рибка,
тя изплувала и го запитва:
„Какво още ти е нужно, дядо?“
Старецът с поклон ѝ отговорил:
„Пожали ме, златна господарке!
Скара ми се бабата по-люто,
скара ми се, мира ми не дава:
къща иска бабата свадлива.“
Рибката му казала тогава:
„Не тъгувай, иди си със здраве.
Тъй да бъде: имате си къща.“
Тръгнал той към своята къщурка,
а от нея нямало ни сянка;
гледа — къща с горна, светла стая,
на върха — кирпичено коминче,
дъбови врати с ковани панти.
Седнала е бабата на прага
и мъжа си пред света ругае:
„Ах, простако, глупава кратуно,
ти измоли, глупчо, само къща!
Я върни се, рибката да молиш:
черна селянка не ща да бъда,
искам да съм истинска дворянка.“

Той при синьото море се върнал
(синьото море се разлюляло).
Взел да вика златната си рибка.
Тя изплувала и го запитва:
„Какво още ти е нужно, дядо?“
Старецът с поклон ѝ отговорил:
„Пожали ме, златна господарке!
Още по се бабата разлюти,
кара ми се, мира ми не дава:
не ще вече селянка да бъде,

иска да е истинска дворянка.“
Рибката му казала тогава:
„Не тъгувай, върви си със здраве.“

Старецът при бабата се върнал.
Що да види? Цял дворец с чардаци,
на един чардак — самата баба
в хубаво самурено елече,
с чуден сърмен накит на главата,
с бисерна огърлица на шия,
с пръстени от злато на ръцете,
с алени ботушки на нозете.
А наоколо — слуги усърдни:
тя ги бие, дърпа им косите.
Рекъл старецът на своята баба:
„Добър ден, дворянке господарке!
Май душицата ти е доволна.“
Бабата му силно изкрещяла,
да мете конюшната му рекла.

Седмица изминала и втора,
повече се бабата вбесила;
дядото при рибката изпраща:
„Пак при рибката с поклон отивай:
не ща да съм родова дворянка,
искам да съм истинска царица.“
Старецът ѝ рекъл разтреперан:
„Ти комай си, бабо, пощуряла!
Нямаш нито говор, ни походка,
ще ти се присмива цяло царство.“
Бабата се още по вбесила,
плеснала по бузата мъжа си.
„Как, селяко, смееш с мен да спориш,
с мене, важна родова дворянка?
Да вървиш веднага при морето,
иначе под стража ще те пратя.“

Старецът потеглил към морето
(а морето синьо потъмняло).
Пак повикал златната си рибка,
тя изплувала и го запитва:
„Какво още ти е нужно, дядо?“
Старецът с поклон ѝ отговорил:
„Пожали ме, златна господарке!
Бабата ми пак се разлудува:
вече не желай да е дворянка,
иска да е истинска царица.“
Рибката му казала тогава:
„Не тъгувай, иди си със здраве!
Тя ще бъде истинска царица!“

Старецът при бабата се върнал.
Гледа — царски истински палати.
Вътре зърнал своята старица
на трапезата като царица,
служат ѝ боляри и дворяни
и задморско вино ѝ наливат;
дъвче тя чудесни курабии,
а край нея щъкат страшни стражи,
всеки носи на гърба си брадва.
Влязъл старецът и се изплашил:
На старицата поклон направил.
Рекъл: „Добър ден, царице страшна!
Днес душицата ти е доволна.“
Бабичката, без да го погледне,
заповядала с очи да го изгонят.
Врълетели стражи и дворяни
и изхвърлили старика грубо.
Стражите го погнали през прага,
брадвите си едва не строшили.
А навън народът му се смеел:
„Пада ти се, оглупяло старче!
Нека да ти бъде туй поука:
ти по чужди ум да се не водиш!“

Седмица минава, почва втора,
бабата се още по вбесява.
Пратила придворни за мъжа си —
бързо да го доведат при нея.
Рекла му сърдитата старица:
„Пак поклон на рибката да сториш.
Не желая все да съм царица,
искам аз морето да владея,
да живея сред море широко,
за да може твойта златна рибка
да ми бъде винаги слугиня.“

Да откаже, старецът не смеял,
думичка не дръзнал да отвърне.
Пак към синьото море потеглил;
гледа — ври морето в черна буря,
вдигат се, бучат вълни сърдити,
бягат, плискат се и страшно вият
Дядото си рибката повикал,
тя изплувала и пак го пита:
„Какво ти е нужно още, дядо?“
Старецът с поклон ѝ отговорил:
„Пожали ме, златна господарке!
Що да сторя с тази лоша баба?
Вече не желай да е царица,
иска да е морска господарка;
иска да живее сред морето,
та да може тука, златна рибке,
да ѝ бъдеш лично ти слугиня.“
Рибката не казала ни дума,
само плеснала веднъж с опашка
и в дълбокото море се скрила.
Старецът напразно дълго чакал,
пак при бабичката се завърнал.
Що да види? — Старата къщурка,
бабата седи сама на прага,

а пред нея — вехтото корито.

ПРИКАЗКА ЗА МЪРТВАТА ЦАРКИНЯ И ЗА СЕДЕМТЕ ЮНАЦИ

Цар с царица се сбогувал,
в път далечен отпътувал.
И царицата сама
чакала го у дома.
От зори до нощ дълбока
гледала в степта широка,
заболели я очи
все да гледа и мълчи:
милия ѝ все го няма!
Вижда: буря вей голяма,
по земята, чист и бял,
чуден сняг е навалял.
Девет месеца без спира
към полята тя се взира.
И на Коледа в нощта
дъщеря родила тя.
В ранно утро, жив оплакан,
идва гостът дългочакан,
отдалече с бляскав дар
върнал се бащата цар.
Щом отблизо го видяла,
тя от радост занемяла,
не понесла радостта
и умряла сутринта.

Жалил царят безутешен.
Но какво? И той бил грешен —
след година в таз страна
взел си друга за жена...
Вярно: млада, хубавица

била новата царица —
стройна, бяла, с кръшен стан,
с ум, за всичко обигран;
но била тя горделива,
своенравна и ревнива.
В дар ѝ дадено било
огледалце, що могло
и самичко да приказва,
само истина да казва.
С него тя била добра,
весела като зора.
В час, когато се гласяла,
шеговито му мълвяла:
„Огледалце, я кажи,
огледалце, доложи:
аз нали съм най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То шептяло: „Няма спор;
като тебе в царски двор
друга не се е родила
бяла, румена и мила.“
И царицата се смей,
кърши рамене и пей,
весело очи повдига,
пръсти кърши, хитро мига,
кръшно потанцува, спре,
в огледалцето се взре.
А пък малката царкиня
от година на година
расла в царския палат,
разцъфтяла като цвят.
С черни вежди, белолика,
стройна като трепетлика.
Взел по нея да копней
синът царски Елисей.
Сват пристигнал във палата,
царят зестра дал богата:

седем чудни градове,
сто и двайсет домове.

Час за сбогом приближава.
А царицата тогава
с огледалцето в дома
разговаряла сама:
„Аз нали съм най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То ѝ рекло: „В този двор
хубава си, няма спор,
но царкинята сгодена
по е бяла и червена.“
Разгневената царица
тъй замахнала с ръчица,
че ударила с юмрук
огледалцето напук:
„Ах, предателско стъкло!
Лъжеш и ми мислиш зло.
С мен ли тя ще се сравнява?
Ах глупачката такава!
Виж я — дребна, бяла — сняг!
Майка ѝ на тоя праг
била с бремна снага,
само гледала в снега.
Но кажи: по красота
надминава ли ме тя?
Аз, признай, съм най-красива.
Вредом в царството щастливо
няма друга като мен.“
То ѝ рекло с глас студен:
„Но царкинята сгодена
по е бяла и червена.“
Нямало какво. И тя,
грабната от завистта,
огледалцето си скрила,
на Чернавка наредила,

що прислужвала в дома,
бързо царската мома
да откара в планината,
да я върже сред гората,
в оня див, далечен кът
вълци да я изядат.

Дявол ли жената хвана?
Няма що. Чернавка рано
със царкинята на път
стигнала до оня кът,
там царкинята разбрала
и от ужас пребледняла.
Молила се с тъжен глас:
„В що съм съгрешила аз?
Не погубвай ме, девице!
А пък стана ли царица,
с милост ще те обградя.“
С обич като към сестра
тук Чернавка я спасила,
пуснала я, промълвила:
„Хайде, сбогом!“ И сама
върнала се у дома.
„Де е нашта хубавица?“ —
пита злобната царица.
„Вдън гората — рекла тя, —
там очаква си смъртта.
Здраво вързах й ръцете;
ще я ръфат зверовете,
няма дълго да търпи,
там навеки ще заспи.“

И разнесла се мълвата,
че я няма дъщерята.
Царят тежко я жалей.
Годеникът Елисей
в черквата поклон направил

и се в дълъг път отправил
за невястата-заря,
хубавицата добра.

А царкинята в гората,
дорде пукнала зората,
все вървяла мълчешком,
стигнала до горски дом.
Пес залаял, но веднага
с ласка срещнал я на прага.
Бутнала врата една —
в двора пълна тишина.
Песът я последвал кротко,
а със пъргава походка
изкачила стълби тя,
спряла пред една врата.
В миг откrexва се вратата
и попаднала момата
в светла стая; там застлани
пейки с черги пъстроткани,
маса дъбова в средата,
печка с одър до стената.
Има, значи, в тези гори
хора кротки и добри;
никой не ще я обижда!
Но се жив човек не вижда.
И царкинята навред
всичко сложила във ред.
Свещ запалила, измила,
в печката дърва сложила
и на одъра в нощта
кротък сън заспала тя.

Наближил обяд. На двора
тропот се раздал от хора,
влезли седем храбреци,
седем румени момци.

„Що за чудо! — рекъл старият. —
Някой тука е отварял,
всяко ъгълче измил
и дома ни подредил.
Кой си? Хайде, покажи се,
с нас най-честно ти сдружи се
ако ти си стар човек,
дядо ще си ни до век.
Ако си младеж отличен,
ще ни бъдеш брат обичан.
Баба ли си, излезни,
наша майка ти стани.
Ако си добра девица,
то бъди ни ти сестрица.“

В миг царкинята пред тях
се явила и без страх
ниско им се поклонила;
после им се извинила:
непоканена била,
а на гости им дошла.
Те от думите невинни
схванали, че е царкиня.
Сложили я в хубав кът,
взели всички да ядат;
вкусна баница ѝ дали,
пълна чаша ѝ наляли,
но до виното им тя
не докоснала уста;
а от баницата бяла
крайче мъничко изяла.
Уморена, вечерта
искала да дремне тя.
Те девойката накрая
настанили в светла стая;
там заспала тя сама
кротко като у дома.

Дни минават — върволица, —
а пък младата девица
сред седмина в тоя край
си живее, не скучай.
Не разпукнала зората,
седемте задружни братя
тръгвали в леса суров
те за патици на лов,
да раздвижат раменете,
да надбягат рой сърнета
и главата някой път
на татарин да свалят,
да спасят земите горски
от черкези пятигорски.
А в туй време у дома
домакинята сама
мила, готвила, редила,
нищо не се противила.
Тъй изтекли много дни
само в мир и добрини.

Влюбихме се във момата
всички братя от гората.
В ранно утро влезли те
в стаята й седемте.
Рекъл старият: „Девице,
знаеш: ти си ни сестрица,
в тебе — с хубост на дете —
влюбихме се седемте,
всеки би желал в туй време
за съпруга да те вземе.
Но не може. Помогни:
на един жена стани.
Наша ласкава сестрице,
що поклащаш ти главица?
Та нима ти никой тук

не харесваш за съпруг?“

„Ах, юнаци благородни,
братя мои, мили, родни —
отговорила им тя, —
ако лъжа, от смъртта
нека бъда вкаменена.
Та аз вече съм сгодена.
Всеки е от вас за мен
храбър, умен и левент,
нежно аз обичам всеки,
но сгодена съм навеки.
И сърцето ми копней
все за моя Елисей.“

Всеки, мълчалив, невесел,
зад ухото се почесал.
„Е, прости ни — с тъжен тон
рекъл старият с поклон. —
Нека да не се говори
за това, което сторих.“
„Не се сърдя — рекла тя, —
чиста ми е съвестта.“
И ергените безмълвни
си излезли, с мъка пълни.
Заживели дружно пак
в тоя дом честит и драг.

А пък злобната царица
за царкинята девица
спомнила си в ревността;
огледалцето си тя
с гневни ругатни подела
и накрая пак го взела,
посмирила си гнева,
гордо вдигнала глава,
пудрила се и се трила

и с усмивка промълвила:
„Огледалце, я кажи,
огледалце, доложи:
аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То ѝ рекло: „В този двор
си прекрасна, няма спор;
но живее там без слава
сред юнаците в забрава
друга в гъстата гора,
тя от теб е по-добра.“
На Чернавка връхлетяла
разгневена: „Как си смяла
да ме лъжеш ти? Признай!“
Тя признала си докрай,
А царицата ревнива
поглед във Чернавка впива:
„Или нея усмърти,
или ще загинеш ти.“

А пък младата царкиня
прела, братята седмина
все очаквала сама.
Песът лавнал край дома —
и самотната царкиня вижда:
бедна монахиня
вън на двора в тоя миг
кучето прогонва с вик,
„Чакай, бабичко добричка,
аз ще сляза ей сегичка,
кучето ще вържа там,
после нещо ще ти дам.“
Гостенката чернолица
рекла: „Ох, добра девице!
Кучето ме връхлетя,
бях на косъм от смъртта.
Я слезни, слезни до прага.“

И царкинята веднага
тръгнала със хляб в ръка,
но пред нейните крака
песът страшен лай надава,
да излезе вѳн не дава;
тръгне старата покрай —
песът я нападне с лай.
А царкинята мѳлвяла:
„Чудно! Сигур лошо спал е!
На, вземи!“ — И полетял
от ръцете хлябът бял.
Старата го уловила,
после поблагодарила:
„Бог да те благослови!
Ето и за теб, лови!“
Сочна ябѳлка узряла
в миг обратно полетяла
към царкинята добра.
Песът лаел все така...
А царкинята в ръката
взела ябѳлката златна.
„Ябѳлката яж, мой цвят,
да ти бѳде тя обяд“ —
бабичката промѳлвила
и с поклон в леса се скрила...
След царкинята вѳрвял
песът и залаял с жал,
виел, гледал я в лицето,
сякаш с болка на сърцето,
сякаш казвал ѳ така:
„Хвѳрляй!“ — А пѳк тя с ръка
го погалила тогава:
„Що, Соколчо, с тебе става?
Лягай!“ — Влязла у дома,
с ключ заключила сама,
бързо взела свойта прежда,
хем преде и хем поглежда

ябълката с румен цвят,
пълна с чуден аромат,
толкоз свежа и златиста,
толкова прозрачна, чиста,
сякаш е наляна с мед!
Семчици личат безчет.
Да почака обещава до обяд;
не се стърпяла,
ябълката взела тук
и я гризнала: хруп, хруп.
Както преждата предяла,
тя парченцето изяла...
Изведнъж дъхът ѝ спрял
и ликът ѝ побледнял,
паднала ръката бяла,
ябълката изтървала;
мигом свят ѝ се завил,
клюмнал образът ѝ мил,
на леглото се простряла,
неподвижна занемяла...

Братята във този час
връщали се с весел глас,
от младежки лудории;
песът страшно взел да вие
и към къщи все вървял.
„Не е на добро! — мълвял
всеки. — Нещо тъжно има,“
Влезли у дома седмина.
Песът спуснал се и — дръж —
ябълката изведнъж
той погълнал със кората,
И издъхнал на земята.
Напоена тя била
цялата с отрова зла.
Там пред мъртвата царкиня
редом братята седмина

свели тъжните чела.
Тя безжизнена била.
Хубаво я пременили —
да я погребат решили,
но размислили. Та тя
сякаш спяла във нощта,
тъй лежала тиха, мила,
само що не промълвила.
Три дни не излезли въвн,
тя не станала от сън.
Братята в дома печален
сложили в ковчег кристален
на царкинята трупа
и поели на тълпа
там към планина пустинна,
спрели в полунощ в долина,
на шест стълба в мрака ням
вързали ковчегата там,
хубаво го закрепиха
и го с мрежа оградиха.
И пред мъртвата с глух стон
всички сториха поклон...
Рекъл старият: „Спи в гроба;
изведнъж помете злоба
твоята младост от света,
тя в небето отлетя.
Ти на нас любима беше
и над тебе всеки бдеше —
днеска не принадлежиш
никому, а в гроба спиш.“

А царицата ревнива чакала нетърпелива,
огледалцето си пак
тя запитала по мрак:
„Аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива!“
В отговор дочула тя:

„Няма спор, че ти в света
си, царице, най-красива,
бяла, румена, игрива.“

И далече Елисей
за невестата жалей,
по света я търси де е.
Няма я! Той сълзи лее.
Пита. Всеки казва: „Не!“
и повдига рамене.
Някой му се смей под вежда,
друг дори не го поглежда.
Той запитал най-подир
слънцето в оная шир:
„Слънчице, ти вредом ходиш,
цялата година водиш
зимата и пролетта,
всичко виждаш по света.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
младата царкиня ти?“
От небесни висоти
рекло слънцето огряло:
„Нея аз не съм видяло.
Знам, че не е жива тя.
Може месецът в нощта
да я срещал сред горите,
да ѝ е видял следите.“

Чакал тъжен Елисей
пак нощта да притъмней.
Щом се месецът показал,
Елисей с молба му казал:
„Месец, месец, друже мой,
с рогче златно в звезден рой!
Светиш ти в тъми дълбоки,
кръглолики, светлооки,

гледат твоите следи
с обич ясните звезди.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
младата царкиня ти?“
От небесни висоти
рекъл месецът тогава:
„Аз красавица такава
не съм срещал. Във нощта
съм на пост до сутринта.
Тя без мене, очевидно,
е избягала.“ — „Обидно!“ —
рекъл Елисей унил.
Месецът му промълвил:
„Чакай. Може би за нея
знае вятърът, що вее.
Я иди при него ти.
Не тъгувай. И прости.“

Казал, без да се отчая,
той на вятъра накрая:
„Ветре буен и могъщ,
гониш облаци надлъж,
люшкаш сините морета,
вееш в ширните полета,
ти от нищо нямаш страх,
само си пред бога плах.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
моята царкиня ти?
Като слънце тя блести.“
Вятърът отвърнал буйно:
„Зад реката тихоструйна
има планина една
със дълбока падина;
в падината, в мрак печален,
люшка се ковчег кристален,

на вериги окачен.
Няма диря в злак зелен
край онуй пустинно място.
Там е твоята невеста.“

Литнал вятърът натам.
Елисей заплакал сам
и потърсил онуй място,
та прекрасната невеста
да съзре веднъж поне.
Там вишила рамене планина
безкрайно чудна,
а отвъд — страна безлюдна.
Тъмен път в леса видял.
Повървял и занемял:
сред дървета, в мрак печален
люшкал се ковчег кристален;
там царкинята в тъма
спяла вечен сън сама.
На невестата си мила
той ковчега с пълна сила
разломил. И тя за миг
оживяла. С бледен лик
тя учудена се взряла
и като се залюляла,
казала с напевен глас:
„Дълго ли съм спала аз?“
Станала. От радост двама
плакали с любов голяма...
Той в ръцете си я взел,
сам на светло я извел
и обратен път поели.
Хората навред мълвели,
че се връща у дома
жива царската мома.

В къщи, в стаята си бяла,

злата мащеха седяла,
разговаряла така
с огледалцето в ръка:
„Аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива?“
В отговор дочула тя:
„Ти сияеш с красота,
но царкинята ни жива
по е бяла и красива.“
Разломила тя без жал
огледалцето кристал
и излязла на вратата,
да посрещне дъщерята.
Грабната от зависта,
изведнъж умряла тя.
Щом в земята я зарили,
тежка сватба уредили
за момата, що желал,
Елисей се там венчал.
Откогато свят светувал,
пир такъв не бил се чувал.
Там и аз гулях и пих,
но едва мустак топих.

ПРИКАЗКА ЗА ЗЛАТНОТО ПЕТЛЕ

Някъде в далечно царство,
в тридесето господарство,
се прославил цар Дадон.
Седнал млад на царски трон,
грабил своите съседи,
оскърбявал ги с победи.
Но решил на старини
да отдъхне от войни.
И спокойно заживява.
Но съседите тогава
вдигнали се на война
срещу царската страна.
Да спаси от нападения
своите приказни владения,
цар Дадон събрал сега
многочислена войска.
И войводите не спели,
ала все погром търпели.
Чакат враг от юг — уви! —
той от изток се яви!
Спрат врага свиреп, а ето —
иде той откъм морето.
Цар Дадон от гняв беснял,
много нощи не заспал.
Все в тревога — не е лесно!
Мисъл му дошла чудесна!
за съвет при стар мъдрец,
звездоброец и скопец,
пратеник с поклон да прати.

Мъдрият дошъл в палата,

дал му истинско петле,
златно, с перести криле.
„Туй петленце светлооко
ти сложи на стълб високо —
ще ти дава то кураж,
ще ти бъде верен страж:
щом край тебе мир царува,
то така ще си кротува.
Но от чуждата страна
застраши ли те война,
тръгнат врагове незвани
или пък беда настане,
мигом златното петле
ще изпляска със криле,
ще завика нависоко,
взряно към оназ посока.“
Царят му благодарил,
с много злато го дарил.
„За услугата ти ценна —
рекъл царят възхитено —
всичко, що би пожелал,
аз веднага бих ти дал.“

Златното петле на стража
пазело от напаст вража.
Види ли беда отвън,
скача то като от сън,
зорко поглед устремява,
враг оддето се задава.
„Кукуругу! — изкрещи. —
Спи спокойно, царю, ти.“
И съседите се спрели,
да нападат не посмели;
тъй Дадон по даден знак
дал отпор на всеки враг.

В мир години извървяли

Златното петле мълчало.
Но веднъж дочул Дадон
Шум под царския балкон.
„Царю, татко на народа —
Викал първия войвода, —
Ставай, царю наш! Беда!“
„Какво има господа? —
Сънен цар Дадон ги пита. —
Кой там? Кой към нас връхлита?“
А войводата юнак
рекъл: „Петльо вика пак;
ужас всичко живо гони.“
Царят зърнал от балкона
как петлето се върти,
сочи изток и крещи.
Трябва да се бърза. „Скоро!
Всички на коне! На двора!“
Царят пратил на война
воини, водил ги сина.
Петльо млъкнал с вид достоен.
Царят вече бил спокоен.

А от фронта осем дни
не пристигат новини:
царят няма донесения
имало ли е сражения.
Петльо силно изкрещял.
Царят пак войска събрал;
срещу злия неприятел
малкия си син изпратил.
Млъкнало петлето с чест.
Нямало отново вест!
Осем дни се извървели;
хоратя под страх живели.
Петльо пак крещи така.
Царят пак събрал войска
и самин повел войската

без надежда във душата.

И войниците вървят
Ден и нощ по труден път.
Ни стрелба, ни вражи сили
Нито гробищни могили
Цар Дадон в степта видял.
„Що за чудо?“ — той мълвял.
Вече осми ден минава.
Царят зърнал чак тогава
сред високи планини
свилен шатър в светлини.
Тих бил шатърът чудесен;
а лежала в проход тесен
разгромената войска.
И видял в дола сега
царят кървава картина —
свидните си двама сина;
те без шлем, с пробита гръд
мъртви двамата лежат,
меч един във друг забили.
Кон до коня жално цвили,
по ливадите върви
посред кървави треви...
„Ох, соколи, рожби мили! —
царят заридал без сили. —
Ох, тежко ми в самота...
И за мен дойде смъртта.“

Всички за Дадон скърбели,
планините в стон ехтели...
А пък шатърът надлъж
се разтворил изведнъж...
Появила се девица —
Шамаханската царица,
прелестна като зора,
царя поздравила тя.

Като пред зората птица
царят млъкнал и в очите
гледал я минута, две;
своите мъртви синове
той забравил. Тя го взела
за ръка и го въвела
в своя шатър, и сама
пир му дала у дома.
На трапезата от злато
нагостила го богато;
в своя приказен палат
сложила го на креват.
Цяла седмица минава,
Царят ѝ се покорява,
омагьосан и пленен,
той пирува нощ и ден.
Най-подир с войска без слава
в път обратен заминава,
заминава за дома
царят с царската мома.
Що видяла, не видяла —
всичко злобата мълвяла.
А пред царския палат
шумно ги посрещнал свят —
гледал младата царица
в хубавата колесница.
Царят всички поздравил...
Сред тълпата той открил
в сарацинската капела,
като лебед с власи бели,
оня, стария мъдрец.
„О, здравей ти, мой отец! —
рекъл царят, цял в сияния. —
Казвай своите желания!“
„Царю — казал несмутим оня, —
да се наплатим.
Ти за моята услуга,

помниш, обеща без друго,
че веднага би ми дал
всичко, що бих пожелал.
Искам твоята девица,
Шамаханската царица...“
Царят кипнал изумен:
„Що желаш ти от мен?
Бяс ли някакъв те хвана?
Ум ли в тебе не остана?
Ти съвсем си изкуфял.
Вярно, че съм обещах.
но за всичко мярка има!
Що ти трябва тя, кажи ми?
Стига! Знаеш кой съм аз?
Искай, ще ти дам завчас
злато или чин болярски,
или кон с конюшни царски,
част от царството дори!“
„Нито царство, ни пари,
искам твоята девица,
Шамаханската царица“ —
казал старият мъдрец.
Викнал царят: „Не, скопец!
Нищо ти не давам вече.
Сам се мъчиш ти, човече.
Махай се от моя дом!
Изгонете го. Бегом!“

Искал старецът да спори,
но кому ли да говори?
Царят цапнал го в тила
и смъртта му в миг дошла,
той издъхнал. Всичко живо
трепва, а се смее диво
царската мома: ха, ха!
Не я плашел и греха.
Царят, все така наежен,

я погледнал с поглед нежен.
Влезли в двора, а отвън
чул се погребален звън.
Слезнало пред всички хора
златното петле на двора
право в царската кола
и на царя във тила
острия си клюн забило
и високо се извило.
От каляската слетял,
охнал царят и умрял.

КОНСТАНТИН ПАУСТОВСКИ ПРИКАЗКИТЕ НА ПУШКИН

Понякога ни хрумват такива лековати и абсурдни мисли, че ние, възрастните, се срамуваме от тях и пред никого не ги казваме. А при това в тези мисли няма нищо глупаво или срамно. Само децата не се стесняват от такива неочаквани мисли.

Неотдавна едно познато момче каза, че много му било мъчно за Пушкин.

— Защо? — попитах го аз.

— Защото по негово време още не е имало автомобили. А на него сигурно много щеше да му се харесва да се носи на москвич със сто километра в час.

— Със сто версти — поправих го аз. — По времето на Пушкин у нас още не е имало километри.

— И самолети ли не е имало?

— Не е имало.

— А как мислиш, нали Пушкин нямаше да се побои и със самолет да полети?

— Какво говориш? Той би бил във възторг от полета. Той би бил просто безумно щастлив.

— А би ли могъл да скочи с парашут?

Тук аз вече се ядосах:

— Е, стига! На него и без това нямаше да му позволят.

— Защо?

— Не се ли досещаш сам?

— Разбира се, че нямаше да му позволят — съгласи се момчето. — Можеше да се убие. Тогава кой щеше да напише „Буря с мрак небето крие ...“?

— Тогава наистина не би имало кой да го напише — промърморих аз смутен.

Такива, на пръв поглед странни, но, според мене, интересни мисли от време на време идват в главата на всеки човек.

А царицата му мила като дим се изпарила. Туй лъжа е, сън дълбок, но за младите — урок.

Ето и сега, препрочитайки приказките на Пушкин и разглеждайки великолепните рисунки към тях на художника В. Конашевич, аз си помислих: колко ли би се зарадвал Пушкин, ако видеше тези рисунки. Той сигурно би се разсмял, разглеждайки приказните дървени градове забавните дворци, глуповатите царе, румените красавици и измамниците старици.

В тези градове, във всяка пукнатина на издяланите с брадва борови греди сякаш се крият стари и добри приказки. Толкова рядко в цепнатините на дървото никнат глухарчета.

Мястото на действие на Пушкиновите приказки е древна Русия, изсечена от столетни пънове или иззидана от бял варовик. Причудлива Русия — с дъсчените греди, блещукаща със златистите покривчета, куполи и кубета.

Да обича Русия, да разбира поезията на своята страна, да познава нечувано богатия и скъп на сърцето руски език, е научила Пушкин неговата бавачка Арина Радионовна Матвеева. Може би дори не всички знаят нейната скромна фамилия.

Поезията на Русия се е подела от старите бавачки и баби, от простите селяни.

Те са я пазили. Те са я препредавали от уста на уста бавно и спокойно, сякаш плетели трайно плетиво.

Те са вълнували с тази поезия сърцата на своите питомци. Великата заслуга на тези прости жени пред народа се състои именно в това, че техните питомци по-късно са се издигнали до върховете на най-чистата народна поезия и са станали всенародни гении за векове.

Пушкин е изрекъл за своята бавачка такива ласкави, такива нежни думи и с толкова синовна любов, че ти се свива сърцето от тях:

*другарка в дните ми сурови,
гугутка немощна, добра...*

В Михайловское, посред зима, затрупала със сняг друмите и стария дом на поета, Пушкин слушал милите бабини приказки,

необикновено прости и вълшебни. Те се превръщали под неговото леко, бързо перо в пеещи строфи:

*В синя вис блестят звездите,
в морска шир бучат вълните;
облак по небе лети,
бъчва по море кънти...*

Или пък в такива:

*О, здравей, мой княз прекрасен!
Днес защо стоиш безгласен...*

Аз съм бивал в Пушкиновото Михайловское, в нисичкия дом на Арина Радионовна. Там в топлия сумрак са се родили всичките тези забележителни приказки — за рибаря и рибката, за цар Салтан, за златното петле, за мъртвата царкиня, за попа и работника Балда.

Пушкин сам казвал за тях: „Що за прелест са тези приказки! Всяка от тях е една поема!“ ...

Издание:

Златна библиотека. Избрани творби за деца и юноши
Под редакцията на Дамян Дамев
Двадесет и втора книга

Александър Сергеевич Пушкин. Приказки
Преведе от руски Младен Исаев
Редактор Надя Трендафилова
Художник Владимир Михайлович Конашевич
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Георги Кожухаров
Коректор Радка Петкова

Руска. Лит. Г. V. Тем. № 2663. Год. 1971
Дадена за набор на 9. XI. 1970 година
Подписана за печат на 23. II. 1971 година
Излязла от печат на 25. X. 1971 година
Поръчка №29. Формат 1/16 84/116.
Печатни коли 8×5. Издателски коли 1×63.

Цена 1,71 лева

„Народна младеж“ — издателство на ЦК на ДКМС
Държавен полиграфически комбинат „Д. Благоев“
София, 1971

А.С.Пушкин. Сказки
Издателство Москва, 1965

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.